

N:o 61.

Ank. till Riksd. Kansli den 22 April 1870, kl. 6 e. m.

Utlåtande, i fråga om skjutsningsbesvärets ordnande m. m.

(I. A.)

Sedan Riksdagen, uti underdånig skrifvelse den 13 Maj 1868, angående vidtagande af åtgärder till ytterligare lindring i gästgifveri-, håll- och reservskjutsen m. m., yttrat, att för tillförlitligt bedömande, huruvida särskilda åtgärder lämpligen kunde och borde vidtagas för att undanrödja de utomordentliga missförhållanden, som inom vissa orter egde rum i afseende å de från skjutslag utgående höga bidrag till entreprenörer, en speciell utredning af de orsaker, som vid de särskilda skjutsstationerna betingade svårigheten att anordna entreprenad, erfordrades, hvadan Riksdagen hemställde om en sådan, på noggranna undersökningar grundad utredning; så hade, enligt hvad af nådiga skrifvelsen till Riksdagen af den 18 sistlidne Februari inhemtas (denna skrifvelse är under N:o 25 införd i 1:sta samlingen af bihanget till Riksdagens protokoll), Kongl. Maj:t i nåder anbefallt samtliga länsstyrelserna att noggrant utreda de förhållanden, som kunde anses betinga de höga bidragen för entreprenadinrättningar å alla de ställen, der dessa bidrag uppginge till anmärkningsvärdt höga belopp eller åtminstone der de öfverstego 50 R:dr på hvarje helt förmedladt mantal, eller för stad enahanda belopp för hvarje fullt hundratal af stadens innevånare och derefter ofördröjligen till Kongl. Maj:t inkomma med förslag till

till de åtgärder, hvilka för undanrödjande af verkliga missförhållanden kunde finnas mest lämpliga.

Af de uppgifter och förslag i berörda hänseende, som i följd häraf från rikets län till Kongl. Civildepartementet inkommit, har en sammanfattning, innehållande tillika upplysningar rörande åtskilliga hithörande förhållanden, blifvit inför Kongl. Maj:t afgifven, på sätt ett vid den nådiga skrifvelsen fogadt utdrag af Statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 27 sistlidne Januari utvisar; och då af denna sammanfattning, hvartill Utskottet, för undvikande af vidlyftighet, allenast får hänvisa, syntes framgå, att under en fortsatt tillämpning af bestämmelserna i Kongl. Kungörelsen den 14 December 1866, hvarigenom förhöjning af legan för entreprenadskjuts medgafs till belopp af 1 Riksdaler 50 öre i stad och 1 Riksdaler 20 öre på landet, skjutslagens bidrag till entreprenadernas uppehållande i allmänhet egde benägenhet att nedgå, samt att de å vissa orter utgående, särdeles höga bidragen, i de fall nedsättning deri ej kunde genom förändrade anordningar af myndigheterna vinnas, vore beroende af lokala eller med näringslifvet å dessa orter i samband stående förhållanden, de der icke kunde genom lagstiftningens mellankomst förändras; hvartill komme att, på sätt några länsstyrelser jemväl anmärkt, missförhållandena med afseende å entreprenadbidragen ej i sjelfva verket vore så stora, som de höga bidragen för mantal vid första påseendet syntes gifva vid handen, funne Kongl. Maj:t sig icke nu böra föreslå någon särskild lagstiftningsåtgärd i förevarande hänseende.

I sammanhang med denna nådiga skrifvelse, som af Riksdagens Första Kammare blifvit till Stats-Utskottet remitterad, men af Andra Kammaren lagd till handlingarne, har Utskottet till behandling förehaft 2:ne inom sistnämnda Kammare väckta och till Utskottet öfverlemnade motioner angående skjutsningsbesväret. I den ena af dessa (N:o 239) har Herr J. F. Fredricson föreslagit, att Riksdagen, med afseende å nämnda besvärs ordnande, ville för sin del besluta: att gästgifveri-, håll- och reservsamt postskjutsen måtte från jordbruket skiljas; att till landstingen, hvart inom sitt län, öfverlemna att ordna skjutsväsendet genom entreprenad; att landstingen berättigades bestämma om skjutsombytenas läge, så i stad som vid allmänna vägar å landet, med fästadt afseende å billigaste entreprenad; att skjutslegan så i stad som på landet må bestämmas till ett maximum af 1 R:dr 50 öre milen för hvarje häst; att den resande betalade värdet af den skjuts han begagnade med den för hvarje fall bestämda maximiafgift; att Statens mellankomst, som endast för särskilda undantagsfall finge påfordras, måtte vidtaga, der kostnader utöfver maximibeloppet 1 R:dr 50 öre

kunde ifrågakomma och hvilka sednare kostnader borde utgå till ena hälften af landstingskassan och till den andra hälften af statskassan, samt att Riksdagen till Kongl. Maj:ts disposition måtte ställa för det afsedda ändamålet behöfliga medel. Uti den andra motionen (N:o 240) har Herr *Magnus Jonsson* endast föreslagit, att legan för kronoskjuts med inbegripen ersättning för åkdon måtte höjas till 1 R:dr 20 öre milen för hvarje häst.

Stats-Utskottet har tagit dessa framställningar i öfvervägande; och hvad först angår Kongl. Maj:ts nådiga skrifvelse i ämnet; så innefattar densamma icke förslag till någon åtgärd från Riksdagens sida, hvadan och då Andra Kammaren redan lagt den nådiga skrifvelsen till handlingarne, Utskottet ansett sig endast böra:

1:o förhållandet hos Riksdagens Första Kammare anmäla.

Beträffande härefter Herr Fredricsons motion, så finner Utskottet, instämmande i den åsigt som vid flera föregående riksdagar blifvit uttalad, det visserligen önskvärdt att gästgifveri-, håll-, reserv- och postskjutsen kunde från jordbruket skiljas; men Utskottet anser den närvarande tidpunkten icke därför vara lämplig. Förslaget om skjutsningsbesvärets ordnande länsvis är icke nytt. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Malmöhus län har nemligen i detta hänseende gjort underdånig framställning, hvilken Kongl. Maj:t fann vara förtjent att taga under närmare öfvervägande samt förständigade fördenskull och på det åsigterna från landets olika delar angående de i förslaget framställda hufvudgrunder för skjutsningsväsendets ordnande måtte kunna inhemtas, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i samtliga länen under den 24 Januari 1865 att öfver förslaget inhemta landstingens yttrande. Dessa blefvo i frågan hörda och af 25 landsting var det endast 4 som obetingadt tillstyrkte förslaget, hvaremot 11 afstyrkte detsamma och 10 förordade detsamma med vissa modifikationer. Efter denna utgång af frågan i denna del finner Utskottet nu fruktlöst att försöka uppställa något förslag till skjutsens ordnande länsvis, enär ett sådant förslag, huru det än uppgjordes, hade föga utsigt att vinna de olika landstingens bifall.

Skjutsningsbesvärets ordnande på sådan grund, att den resande finnge vidkännas hela kostnaden för skjutsningsbesväret, är onekligen i regeln riktigt; med vid utförandet deraf skulle utan tvifvel möta svårigheter af den beskaffenhet, att Statens intresse nödvändigt påkallade åtgärders vidtagande för deras undanröjande, och i sådant fall kunde Staten icke undgå att vidkännas dermed förenade kostnader, hvilkas belopp svårligen kan på förhand beräknas. Det är nemligen att med visshet förutse, det på vissa orter, särdeles sådana som äro glest befolkade, skjutslegan kunde,

till en del genom sådana åtgärder som skjutslagen i några orter ansett lämpliga att vidtaga för erhållande af större andel än vederbör af statsbidraget till skjutsningstungans lättande, höja sig till så oerhördt belopp, att hinder för samfärdseln, till skada för Staten och den enskilde, derigenom uppstode, hvadan åtgärder för undanrödjande af en sådan olägenhet måste vidtagas. Motionären synes äfven dela denna Utskottets uppfattning, i det han föreslagit, att den resande icke skulle betala högre skjutslega än 1 R:dr 50 öre milen för hvarje häst, men att den öfverskjutande kostnaden skulle utgå till hälften af statsmedel och till hälften af landstingskassan. Utskottet har svårt att förutse, om och i hvad mån landstingen skulle vara benägna att deltaga i berörda kostnad, hvars belopp, såsom beroende af flera tillfälliga förhållanden, icke ens tillnärmelsevis kan på förhand beräknas; men hvad statsverkets bidrag till berörda kostnad angår, så ehuru Riksdagen genom fortsatt beviljande af det numera till 125,000 R:dr uppgående statsanslaget till lättnad för skjutsningstungan visat sin benägenhet att lindra detta på några orter ganska tryckande besvär, lärer likväl, om än Riksdagen skulle, på sätt Utskottet gerna antager, vara böjd för att vidare lindra detta besvär, statsverkets nuvarande ställning icke medgifva anvisandet af de för sådant ändamål erforderliga medel, hvilka torde uppgå till ganska betydligt belopp. Under det Utskottet af detta rent finansiela skäl ej vågar tillstyrka motionärens framställning, hvars syftemål Utskottet derföre icke vill underkänna, vågar Utskottet antaga, att frågan i en icke aflägsen framtid lättare än nu kan finna sin lösning, sedan fortsatta jernvägsanläggningar och entreprenader ytterligare minskat skjutsningstungan samt möjliggjort dess lyftande från jordbruket utan så betydliga kostnader, som för närvarande vore dermed förenade.

På grund af hvad Utskottet sålunda anfört och då Utskottet under nuvarande förhållanden icke heller ansett lämpligt att förorda skjutslegans höjande till det af motionären föreslagna belopp, hemställer Utskottet:

2:o att Herr Fredricsons ofvannämnda motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Vidkommande slutligen Herr Magnus Jonssons framställning derom, att legan för kronoskjuts, som, jemlikt Kongl. Kungörelsen den 11 December 1857, nu utgör 80 öre milen för hvarje häst, måtte höjas till 1 R:dr 20 öre, åkdonsersättning deruti inbegripen; så enär, enligt den i ofvanberörda Statsrådsprotokoll meddelade utredning, den allmänna skjutslegan under år 1868 — det sista för hvilket uppgift erhållits — vid 545 gästgifvaregårdar utgått med 80 öre, eller med samma belopp som för kronoskjuts, och vid 435 gästgifvaregårdar med 1 R:dr, samt det icke synes lämpligt att, på sätt motionären föreslagit, legan skulle för kronoskjuts i

en stor del af riket utgå med högre belopp än för annan skjuts, äfvensom bifallandet af motionärens framställning i öfrigt skulle medföra förhöjning i åtskilliga statsanslag till belopp, hvarom all utredning saknas och hvilken förhöjning statsverkets närvarande ställning dessutom svårligen medgifver, föranlåtes Utskottet hemställa:

3:o att Herr Magnus Jonssons ifrågavarande motion må af Riksdagen utan afseende lemnas.

Stockholm den 20 April 1870.

På Stats-Utskottets vägnar:

Arvid Fr:son Posse.

Reservationer:

af Herr *Wærn, C. F.*, och Grefve af *Ugglas, L.*, i afseende å motiveringen; samt

af Herr *Per Nilsson* emot Utskottets hemställan i 2:dra punkten af utlåtandet; yrkande denne sistnämnde att, med afslag å utlåtandet i berörda punkt, motionärens i ämnet gjorda framställning måtte bifallas.

Rättelse

i

Stats-Utskottets Utlåtande N:o 58.

Sid. 6, rad. 16 uppfir. *står*: beskattning därför icke må ega rum;
läs: beskattning därför icke nu må ega rum;